

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи НАУ
Анатолій ПОЛУХІН
«_____» _____ 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА курсів
«Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів
безпілотних повітряних суден спеціального призначення»

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.2 із 21	

Навчальну програму розробив:
професор кафедри аеронавігаційних систем _____ Віталій ЛАРІН

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні кафедри аеронавігаційних систем (протокол № 11 від 05.12.2022 р.)

Завідувач кафедри _____ Віталій ЛАРІН

УЗГОДЖЕНО

Директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти _____ Артем СЛЮНЯЄВ

“ ____ ” _____ 2022 р.

Директор ТОВ «Навчальний консалтинговий центр» _____

“ ____ ” _____ 2022 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між документами – 1 рік
Контрольний примірник

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.3 із 21	

ЗМІСТ

1.	Анотація.....	4
1.1.	Мета програми навчального курсу.....	4
1.2.	Завдання вивчення навчального курсу.....	4
2.	Загальні положення.....	4
2.1.	Нормативні документи, на основі яких розроблена програма.....	4
2.2.	Вимоги до кандидатів на підготовку.....	5
2.3.	Етапи підготовки.....	5
2.4.	Кваліфікаційні вимоги до слухачів, які пройшли підготовку.....	5
3.	Навчальний план курсу.....	7
3.1.	Розрахунок навчального часу:.....	7
3.2.	Розподіл навчальних годин за модулями.....	7
3.3.	Самостійна робота.....	12
4.	Програма курсу.....	13
5.	Навчально-методичні матеріали.....	20
6.	Відомості про викладацький склад.....	21
7.	Форми документів.....	22

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.4 із 21	

1. Анотація

Курс «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення» є базовим фундаментом для формування та розвитку професійної суб'єктності викладача (інструктора) з управління безпілотними авіаційними системами спеціального призначення.

Професійна суб'єктність викладача базується на спеціальній теоретичній підготовці, яка у поєднанні із знаннями спеціальних дисциплін дозволяє ефективно організовувати та здійснювати педагогічний процес з підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення.

Особливістю даного курсу є набір спеціальних дисциплін, знаннями з яких повинен володіти викладач, якій викладає для здобувачів освітнього ступеня за кваліфікацією оператора безпілотного повітряного судна спеціального призначення.

1.1. Мета програми навчального курсу:

Метою викладання навчального курсу є розвиток та формування професійних компетентностей, обумовлених новими вимогами до викладача з теоретичної підготовки дистанційного оператора безпілотних повітряних суден спеціального призначення.

В основу курсу покладені принципи системності, неперервності, послідовності, зв'язку теорії з практикою, врахування об'єктивних суперечностей та неперервних змін і розвитку.

1.2. Завдання вивчення навчального курсу:

- формування здатності розуміти, аналізувати та використовувати метеорологічну інформацію для забезпечення польотів безпілотних повітряних суден;
- вивчення головних льотних експлуатаційних процедур використання БПС;
- розвиток та формування здібностей, щодо використання правил радіозв'язку між операторами аеронавігаційної системи;
- розвиток та формування здатностей до використання отриманих знань для успішної фахової підготовки операторів БПС;
- формування здатності розуміти, аналізувати та використовувати навігаційну інформацію для забезпечення польотів безпілотних повітряних суден.

2. Загальні положення

2.1. Нормативні документи, на основі яких розроблена програма

Нормативні документи:

- Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»;
- Національна рамка кваліфікації (2011 р.);
- Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.);
- NATO Standard ATP-3.3.7 Guidance for the training of unmanned aircraft systems (UAS). OPERATORS.
- PART 107. SMALL UNMANNED AIRCRAFT RULE/ FAA. – Federal Aviation Administration, Washington, DC, 2016. – 625 p.
- JAR-FCL Part 1. Flight crew licensing (aeroplane).

- JAR-FCL Part 2. Flight crew licensing (helicopter).
- JAR-FCL Part 3. Flight crew licensing (medical).
- JAR-FCL Part 4. Flight crew licensing (flight engineers).
- Наказ Міністерства оборони України 08.12.2016 № 661 Про затвердження Правил виконання польотів безпілотними авіаційними комплексами державної авіації України
- Наказ Міністерства оборони України 10.08.2018 № 401 Про затвердження Правил технічної експлуатації безпілотних авіаційних комплексів I класу державної авіації України

2.2. Вимоги до кандидатів на підготовку

Слухачі курсу «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення» повинні задовольняти таким критеріям:

- мати вищу освіту.

2.3. Етапи підготовки

Навчання з курсу проводиться в один етап.

Курс складається з 10 навчальних модулів:

1. Авіаційне законодавство, правила виконання польотів
2. Конструкція комплексу БПС (КБПС), енергетичне обладнання та системи
3. Метеорологія
4. Основи теорії автоматичного керування та слідкуючі системи БПЛА
5. Навігація, теорія польоту, льотні процедури
6. Радіосигнали та радіозв'язок з БПЛА. Розподіл діапазонів за радіолініями БПАК за їх призначенням, Антени радіоканалів БПАК
7. Планування місій польоту та аналіз польотних даних з використанням програмного комплексу Mission Planner
8. Комп'ютерно-механічні тренувальні засоби
9. Методика інструкторської діяльності під час підготовки авіаційного персоналу
10. Навчальні польоти

2.4. Кваліфікаційні вимоги до слухачів, які пройшли підготовку

Після прослуховування курсу «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення» слухачі повинні:

Володіти:

- метеорологічні явища та процеси в атмосфері, що мають вплив на польоти безпілотних повітряних суден;
- сучасними знаннями підготовки до польоту БПС;
- необхідним комплексом теоретичних знань та практичної підготовки як оператор БПС;

знати:

- правила виконання польоту та експлуатаційні обмеження БПС;
- основні закони, що характеризують природу виникнення аеродинамічних сил та фізичну сутність основних формул;
- особливості аеродинамічних характеристик БПС, та їх вплив на льотні та злітно-посадкові дані;
- метеорологічні явища та процеси в атмосфері, що мають вплив на польоти безпілотних

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.6 із 21	

повітряних суден;

- вплив зовнішніх умов на аеродинамічні характеристики ЛА;
 - варіанти завантажень, центрування та їх вплив на льотні якості, стійкість та керованість літального апарату;
 - теорію літаководіння в обсязі, необхідному для виконання маршрутних польотів вдень у простих метеоумовах із застосуванням технічних засобів у поєднанні з візуальним орієнтуванням;
 - правила, порядок підготовки та виконання маршрутного польоту;
 - способи виведення ЛА на КППМ (аеродром) у заданий час;
- уміти:**
- досліджувати основні характеристики працездатності, надійності та безвідмовності людини при експлуатації обладнання БПС;
 - розуміти, аналізувати та використовувати метеорологічну інформацію для забезпечення польотів безпілотних повітряних суден;
 - Розраховувати центр мас БПС;
 - Визначати експлуатаційні фактори які впливають на виконання польоту БПС;
 - розуміти, аналізувати та використовувати метеорологічну інформацію для забезпечення польотів безпілотних повітряних суден;
 - використовувати теоретичні знання у процесі практичної професійної діяльності;
 - обґрунтувати свої дії при пілотуванні у різних умовах польоту;
 - проводити елементарні розрахунки аеродинамічних та льотно-технічних характеристик ЛА, а також користуватися для цієї мети графіками та таблицями;
 - експлуатувати ЛА на землі та в повітрі;
 - самостійно підготуватися до польоту у штурманському відношенні, застосовувати технічні засоби та візуальне орієнтування;
 - проводити розрахунок навігаційних елементів польоту та виконувати маневр для виведення літака на КППМ (аеродром) у заданий час;

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.7 із 21	

3. Навчальний план курсу

3.1. Розрахунок навчального часу:

Тривалість навчання	3 тижні
Усього годин	124 години/ 4,14 кредити
3 них лекційних	74 години
3 них практичних	50 годин

3.2. Розподіл навчальних годин за модулями

3.2.1 Зміст навчального модуля №1 «Авіаційне законодавство, правила виконання польотів» - 8 год./0,27 кредити

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Основні документи, які регламентують правові відносини в області аеронавігації.	2	2	-	-	тестування
1.2	Основні правила та процедури ОрПР в Україні	4	4	-	-	тестування
1.3	Нормативні документи, які регламентують виконання польотів БПС в ЦА	2	2	-	-	тестування
Всього годин за I модуль		8	8	-	-	

3.2.2. Зміст навчального модуля №2 «Конструкція комплексу БПС (КБПС), енергетичне обладнання та системи» - 8 год./0,27 кредити

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Загальна конструкція БпЛА	1	1	-	-	опитування
1.2	Акумуляторні батареї	1	1	-	-	опитування
1.3	Силова установка	1	1	-	-	опитування
1.4	Електричні системи	2	2	-	-	опитування
1.5	Автопілоти(польотні контролери)	1	1	-	-	опитування
1.6	Навігаційне обладнання	1	1	-	-	опитування
1.7	Наземна станція керування БпЛА	1	1	-	-	опитування
Всього годин за 2 модуль		8	8	-	-	

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.8 із 21	

3.2.3. Зміст навчального модуля №3 «Метеорологія» – 5 годин/0,17 кредита

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Атмосфера: Склад, структура, характеристики	1	1	-	-	опитування
1.2	Хмари та опади.	1	1	-	-	опитування
1.3	Вітер та явища, що пов'язані з вітром	1	1	-	-	опитування
1.4	Небезпечні явища: обледеніння	1	1	-	-	опитування
1.5	Метеорологічне обслуговування. Метеорологічні зведення: фактична погода та прогнози.	1	1	-	-	опитування
Всього годин за 3 модуль		5	5	-	-	

3.2.4. Зміст навчального модуля №4 Основи теорії автоматичного керування та слідуючі системи БПЛА – 10 годин/0,3 кредита

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Елементи теорії автоматичного керування у відношенні до БПЛА	2	2	-	-	опитування
1.2	Принципи керування та порівняльна характеристика систем БПЛА	4	4	-	-	опитування
1.3	Властивості та характеристики автоматичних систем регулювання	4	4	-	-	опитування
Всього годин за 4 модуль		10	10			

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.9 із 21	

3.2.5. Зміст навчального модуля №5 «Навігація, теорія польоту, льотні процедури – 14 годин/0,47 кредити

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Використання карт для підготовки до польоту	2	2	-	-	Рішення прикладної задачі
1.2	Основні відомості з аеродинаміки. Принцип польоту	0.5	0.5	-	-	опитування
1.3	Частини та компоненти БПЛА	0.5	0.5	-	-	опитування
1.4	Сили що діють на БПЛА у повітрі	0.5	0.5	-	-	Рішення прикладної задачі
1.5	Аеродинамічний профіль	0.5	0.5	-	-	опитування
1.6	Стійкість та керуваність БПЛА у польоті	1	1	-	-	Рішення прикладної задачі
1.7	Пропеллер та гвинт	0.5	0.5	-	-	опитування
1.8	Керування літаком у повітрі	2	2	-	-	Рішення
1.9	Перевантаження ЛА	0.5	0.5	-	-	Рішення прикладної задачі
1.10	Головні положення «Льотних процедур»	1	1	-	-	тестування
1.11	Льотні характеристики БПС	2	2	-	-	тестування
1.12	Маса та баланс	1	1	-	-	тестування
1.13	Експлуатаційні процедури	2	2	-	-	тестування
	Всього годин за 5 модуль	14	14	-	-	

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.10 із 21	

3.2.6. Зміст навчального модуля №6 Радіосигнали та радіозв'язок з БПЛА. Розподіл діапазонів за радіолініями БПАК за їх призначенням, Антени радіоканалів БПАК – 13години/0,44 кредита

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Радіохвилі – загальне поняття та їх властивості	1	1	-	-	опитування
1.2	Загально прийняті частоти.	1	1	-	-	опитування
1.3	Принцип передачі даних радіозв'язком	1	1	-	-	Рішення прикладної задачі
1.4	Канали управління та передавання даних БПЛА	2	2			Рішення прикладної задачі
1.5	Типові кібератаки на канали управління БПЛА	2	2			Рішення прикладної задачі
1.6	Розподіл діапазонів за радіолініями БПАК за їх призначенням»	4	4			опитування
1.7	Антени радіоканалів БПАК	2	2			опитування
	Всього годин за 6 модуль	13	13		-	

3.2.7. Зміст навчального модуля №7 «Планування місії польоту та аналіз польотних даних з використанням програмного комплексу Mission Planner» – 8 годин/0,23 кредити

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Програмний комплекс - Mission Planner(основи роботи)	1		1		Рішення прикладної задачі
1.2	Побудова місій в Mission Planner	1		1		Рішення прикладної задачі
1.3	Керування польотом БПЛА в програмі Mission Planner	2		2		Рішення прикладної задачі

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.11 із 21	

1.4	Теорія виконання бойових завдань: побудова та виконання розвідувальної місії(фото), коригування вогню над визначеною точкою(відео)	4	4			опитування
	Всього годин за 7 модуль	8	4	4		

3.2.8. Зміст навчального модуля 8 «Комп'ютерно-механічні тренувальні засоби» – 16 годин/0,54 кредити

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Ручне керування БПЛА мультикоптер	6	-	6	-	тестування
1.2	Ручне керування БПЛА літакового типу	10	-	10	-	тестування
	Всього годин за 8 модуль	16		16		

3.2.9. Зміст навчального модуля №9 «Методика інструкторської діяльності під час підготовки авіаційного персоналу» – 20 годин/0,67кредита

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Організація навчання дорослих.	3	3			тестування
1.2	Організація роботи в аудиторії.	3	3			тестування
1.3	Моделювання поведінки стажеру.	2	2			тестування
1.4	Соціальний стиль поведінки під час взаємодії двох особин.	2	2			тестування
1.5	Навчання стажера, підходи при засвоєння нового матеріалу.	2	2			тестування
1.6	Спостереження за думковими процесами стажеру, робочі методи і практики.	2	2			тестування

Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»

Шифр документа

СМЯ НАУ
НП 22.01.01-01-2022

Стор.12 із 21

1.7	Підготовка та техніка інструктажу, зворотний зв'язок і техніка проведення розбору.	2	2			тестування
1.8	Стрес.	4	4			тестування
	Всього годин за 9 модуль	20	20		-	

3.2.10. Зміст навчального модуля №10 «Навчальні польоти» – 30 годин/1 кредит

№	Назва теми модуля	Всього годин	У тому числі			Форма контролю
			Лекції	Практичні	СР	
1	2	3	4	5	6	7
1.1	Виконання передпольотної підготовки БПЛА	1	-	1	-	Рішення прикладної
1.2	Ручне керування БПЛА	6	-	6	-	Рішення прикладної задачі
1.3	Побудова місії в Mission Planner	2	-	2	-	Рішення прикладної задачі
1.4	Виконання польоту БПЛА в режимі Auto з відстеженням його польоту.	4	-	4	-	Рішення прикладної задачі
1.5	Виконання польоту БПЛА в режимі Auto з відстеженням та коригуванням польоту	6	-	6	-	Рішення прикладної задачі
1.6	Відпрацювання не штатних ситуацій (відсутність телеметрії, вимкнення тянучого двигуна)	2	-	2	-	Рішення прикладної задачі
1.7	Налаштування камер та аналіз даних	9		9		Рішення прикладної
	Всього годин за 10 модуль	30	-	30	-	

3.3 Самостійна робота

Вагомим компонентом професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців є активне запровадження їх самостійної теоретичної і практичної роботи.

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання завдань і вправ в позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих тем курсу;
- самостійне читання та аналіз літературних джерел;

4. Програма курсу

«Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»

Програма навчального модуля №1

№1 «Авіаційне законодавство, правила виконання польотів»

8 год./0,27 кредити

Тема 1. Основні документи, які регламентують правові відносини в області аеронавігації.

- Чиказька конвенція. Повітряний кодекс України. Документи, які регламентують правила польотів та обслуговування повітряного руху в Україні.

Тема 2. Основні правила та процедури ОрПР в Україні.

- Нормативно-правові акти повітряного права України.
- Правила польотів в Україні.
- Організація повітряного простору, правила використання повітряного простору.

Тема 3. Нормативні документи, які регламентують виконання польотів БПС.

Програма навчального модуля №2

«Конструкція комплексу БПС (КБПС), енергетичне обладнання та системи»

9 год./0,3 кредити

Тема 1 Загальна конструкція БпЛА

- Загальна конструкція БПС
- Експлуатаційні обмеження

Тема 2 Акумуляторні батареї

- Основні електричні та масогабаритні характеристики сучасних акумуляторних батарей до застосування на борту БПС. Забезпечення безпеки бортових АКБ.
- Цикли зарядки АКБ
- Криві розряду АКБ
- Зберігання, обслуговування та транспортування АКБ

Тема 3 Силова установка

- Електродвигуни БПС для приводу повітряних гвинтів та імпелерів: характеристики, будова та особливості
- Електронний регулятор електродвигуни БПС, його призначення та експлуатація
- Взаємозв'язок між важелем пульта дистанційного радіокерування та регулятором двигуна
- Експлуатація силових установок БПС

Тема 4 Електричні системи

- Будова типової електричної системи БПС з електроприводом
- Сервоприводи системи керування: будова та експлуатація
- Експлуатація та обслуговування електричної системи БПС та її компонентів

Тема 5 Автопілоти(польотні контролери)

- Призначення автопілота (польотного контролера) та його основні функції
- Режими роботи автопілота: автоматичний, напівавтоматичний та «ручний»
- Контроль версій програмного забезпечення: призначення бортового самописця
- Системи припинення польоту (внутрішні та дистанційні)
- Експлуатація та обслуговування автопілота (польотного контролера)

Тема 6 Навігаційне обладнання

- Призначення навігаційного обладнання БПС та його основні функції
- Інерціальний вимірювальний блок (ІВБ)
- Магнітний компас
- Висотомір
- Датчик повітряної швидкості
- Експлуатація та обслуговування навігаційного обладнання БПС

Тема 7 Наземна станція керування БпЛА

- Види наземних станцій керування БПС: будова типової НСК та її функції
- Контроль версій програмного забезпечення НСК
- Симулятори польотів БПС
- Робота із даними бортового самописця
- Пристрої забезпечення слідкування антени НСК за БПС
- Експлуатація та обслуговування компонентів НСК

Програма навчального модуля №3 «Метеорологія»

5 годин/0,17 кредита

Тема 1 Атмосфера: Склад, структура, характеристики

Склад

- Фізичні властивості
- Щільність та тиск

Тема 2 Хмари та опади.

- Типи хмар.
- Типи хмар нижнього рівня та їх характеристики

Тема 3 Вітер та явища, що пов'язані з вітром

- Тиск і вітер. Баричний градієнт.
- Вітер в приземному шарі. Зміна вітру з висотою: вплив підстильної поверхні. Добова зміна вітру.
- Місцеві вітри: бризи, катабатичний, анабатичний вітри.
- Вплив топографії.

Тема 4 Небезпечні явища: обледеніння

- Обледеніння: формування та умови погоди, що сприяють відкладенню льоду на поверхні безпілотних повітряних суден.
- Вплив на політ безпілотних повітряних суден.

Тема 5 Метеорологічне обслуговування. Метеорологічні зведення: фактична погода та прогнози.

- Сервіси для одержання метеорологічної інформації.
- Регулярні фактичні зведення про погоду: METAR, TAF

Програма навчального модуля № 4

Основи теорії автоматичного керування та слідкуючі системи БПЛА

10 годин/0,3 кредита

Тема 1 Елементи теорії автоматичного керування у відношенні до БПЛА

- Загальні закономірності функціонування властиві для автоматичних систем

Тема 2 Принципи керування та порівняльна характеристика систем БПЛА

Тема 3 Властивості та характеристики автоматичних систем регулювання

- Об'єкти регулювання та регулятора, елементи порівняння, вимірювальні елементи, підсилювачі, виконавчі елемент та коригувальні пристрої.

Програма навчального модуля №5 «Навігація та теорія польоту» 14 годин/0,47 кредити

Тема 1 Використання карт для підготовки до польоту

- Аеронавігаційні карти
- Карты для візуальних польотів
- Топографічні символи
- Висоти
- Аеронавігаційна інформація
- Масштаб та одиниці виміру
- Визначення координат на карті
- АР України

Тема 2 Основні відомості з аеродинаміки. Принцип польоту

- Закон Бернуллі
- Закони Ньютона

Тема 3 Частини та компоненти БПЛА

- Фіксоване крило
- Крило, що обертається
- Компоненти вертольоту

Тема 4 Сили що діють на БПЛА повітрі

- Підйомна сила
- Лобовий опір
- Тяга
- Вага
- Рівновага сил у стійкому польоті

Тема 5 Аеродинамічний профіль

- Відносний потік
- Кут атаки
- Залежність між підйомною силою, опором від кута атаки
- Звалювання літака

Тема 6 Стійкість та керованість БПЛА у польоті

- Повздовжня, поперечна та шляхова статична стійкість
- Динамічна стійкість
- Методи підвищення стійкості ЛА
- Вплив положення центровки на стійкість та керованість

Тема 7 Пропеллер та гвинт

- Принцип роботи
- Керування та догляд

Тема 8 Керування літаком у повітрі

- Координатні висі та напрямки
- Поверхні керування
- Тримера та компенсатори

Тема 9 Перевантаження ЛА

- Залежність між перевантаженням та креном літака
- Перевантаження при поривах вітру та турбуленції
- Конструктивні обмеження та обмеження потужності

Тема 10 Головні положення

- Обов'язки пілота
- Дефекти БПС
- Гроза та мікропориви
- Зсув вітру
- Природа
- Уникнення зіткнень
- Операції на аеродромі
- Радіоелектронні перешкоди

Тема 11 Характеристики БПС

- Ефект впливу щільності повітря на висоті
- Льотні характеристики
- Керівництво по експлуатації БПС
- Технічні фактори, що впливають на характеристики БПС
- Метеорологічні фактори, що впливають на характеристики БПС
- Вплив земної поверхні на політ БПС

Тема 12 Маса та баланс

- Маса БПС та обмеження маси
- Центр ваги БПС
- Вплив цільового навантаження на БПС

Тема 13 Експлуатаційні процедури

- Підготовка до польоту
- Дозвіл власника землі на виконання польотів
- Координація з органами ОПР
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Аварійні та непередбачені ситуації
- Післяпольотний розбір
- Безпека польотів та охорона праці

Програма навчального модуля №6

Радіосигнали та радіозв'язок з БПЛА. Розподіл діапазонів за радіолініями БПАК за їх призначенням, Антени радіоканалів БПАК

13години/0,44 кредита

Тема 1 Радіохвилі – загальне поняття та їх властивості

- Характеристики розповсюдження та використання НЧ, ВЧ, ДВЧ НВЧ радіохвиль
- Діапазони радіохвиль, який використовують для навігації та зв'язку
- Обмеження, розповсюдження та випадки взаємовпливів.

Тема 2 Загально прийняті частоти.

- Діапазони частот (ліцензованих та не ліцензованих)

Тема 3 Принцип передачі даних радіозв'язком

- Принцип роботи
- Можливості отримання інформації

Тема 4 Канали управління та передавання даних БпЛА

Тема 5 Типові кібератаки на канали управління БпЛА

Тема 6 Розподіл діапазонів за радіолініями БПАК за їх призначенням

Тема 7 Антени радіоканалів БПАК

Діаграма спрямованості антени, інтерференція, підсилення та співвідношення сигнал/шум

- Експлуатація та обслуговування антен ліній зв'язку БПС

Програма навчального модуля №7

«Планування місій польоту та аналіз польотних даних з використанням програмного комплексу Mission Planner»

8 годин/0,23 кредити

Тема 1 Програмний комплекс - Mission Planner

створення проектів,
налаштування планувальника,
налаштування БпЛА,
робота з рельєфами,
робота з шарами (Layers)

Тема 2 Побудова місій в Mission Planner

Тема 3 Керування польотом БпЛА в програмі Mission Planner

Тема 4 Теорія виконання бойових завдань: побудова та виконання розвідувальної місії(фото), коригування вогню над визначеною точкою(відео)

Програма навчального модуля №8

«Комп'ютерно-механічні тренувальні засоби» – 16 годин/0,54 кредити

Тема 1 Ручне керування квадрокоптера

- Принцип польоту та розвороту у повітрі
- Пілотування ЛА
- Встановлення тяги
- Перехресні зв'язки
- Динамічне перекидання (швидкісне звалювання)

Тема 2 Ручне керування БпЛА літакового типу

- Координатні висі та напрямки
- Поверхні керування
- Тримера та компенсатори
- Принцип польоту та розвороту у повітрі
- Пілотування ЛА
- Встановлення тяги
- Перехресні зв'язки
- Динамічне перекидання (швидкісне звалювання)

Тема 3 Виконання злету та посадки в ручному режимі при незадовільних погодних умовах

- Вплив вітру на дальність та тривалість польоту
- Повздовжня, поперечна та шляхова статична стійкість
- Динамічна стійкість
- Методи підвищення стійкості ЛА

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.18 із 21	

- Вплив положення центровки на стійкість та керованість

Тема 4 Виконання злету та посадки в ручному режимі при незадовільних погодних умовах на літаку

- Вплив вітру на дальність та тривалість польоту
- Повздовжня, поперечна та шляхова статична стійкість
- Динамічна стійкість
- Методи підвищення стійкості ЛА
- Вплив положення центровки на стійкість та керованість

Програма навчального модуля №9 «Методика інструкторської діяльності під час підготовки авіаційного персоналу» 20 годин/0,67 кредита

Тема 1 Організація навчання дорослих

- Системи навчання.
- Створення психологічного настрою, впевненості в собі та зацікавленості.

Тема 2 Організація роботи в аудиторії

- Проведення опитування в аудиторії.
- Методика розробки тестових завдань

Тема 3 Моделювання поведінки стажера.

Тема 4 Соціальний стиль поведінки під час взаємодії двох особин.

Тема 5 Навчання стажера, підходи при засвоєнні нового матеріалу.

Тема 6 Спостереження за думковими процесами стажера, робочі методи і практики.

Тема 7 Підготовка та техніка інструктажу, зворотний зв'язок і техніка проведення розбору.

Тема 8 Стрес.

- Стрес в авіації.
- Симптоми стресу. Механізм стресу.
- Боротьба зі стресом.

Програма навчального модуля №10

«Навчальні польоти»

30 годин/1 кредит

Тема 1 Виконання передпольотної підготовки БПЛА

Тема 2 Виконання зльоту та посадки по-літаковому

- Підготовка до польоту
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Післяпольотний розбір

Тема 3 Ручне керування БПЛА по-квадрокоптерному

- Підготовка до польоту
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Післяпольотний розбір

Тема 4 Ручне керування БПЛА по-літаковому

- Підготовка до польоту
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Післяпольотний розбір

Тема 5 Побудова місії в Mission Planner

- Підготовка та використанні польотної карти
- Визначення пеленгу та відстані
- Істинний та магнітний шляховий кут
- Істинний та магнітний курс літака
- Повітряна та шляхова швидкість
- Можливості отримання інформації GNSS/GPS

Тема 6 Виконання польоту БпЛА в режимі Auto з відстеженням його польоту.

- Підготовка до польоту
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Післяпольотний розбір

Тема 7 Виконання польоту БпЛА в режимі Auto з відстеженням та коригуванням польоту

- Підготовка до польоту
- Місця зльоту, зарядження батареї, посадки
- Зв'язок
- Перешкоди та заборонені зони
- Післяпольотний розбір

Тема 8 Відпрацювання не штатних ситуацій(відсутність телеметрії, відмова двигуна Аварійні та непередбачені ситуації

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.20 із 21	

5. Навчально-методичні матеріали

1. ICAO Human Factors Training Manual, Doc. 9683 AN /950. Руководство по обучению в области человеческого фактора. Стандарт ИКАО Doc 9683 AN/950. Режим доступа: https://www.icao.int/Meetings/a38/Pages/WP_Num.aspx
2. ICAO Safety Management Manual Fourth Edition, 2018. Руководство по управлению безопасностью полетов (РУБП). Стандарт ICAO Doc 9859 AN/474. Режим доступа: https://www.icao.int/Meetings/a38/Pages/WP_Num.aspx
3. FAA-H-8083-21B Helicopter Flying Handbook: U.S. Department of Transportation. FEDERAL AVIATION ADMINISTRATION. Flight Standards Service. 2021
4. <https://avia.gov.ua/bezpilotni-povitryani-sudna-2/>
5. EHEST HE 12 Training Leaflet – *Helicopter Performance*
6. Annex 10 to Chicago convention on civil aviation, Vol.2
7. Annex 10 to Chicago convention on civil aviation, Vol.5
8. ICAO Doc. 9432 PANS: Manual of Radiotelephony Communication
9. ICAO Doc. 4444 PANS-ATM: Air Traffic Management, Chapter 12/ Phraseologies
10. РЕГУЛИРОВАНИЕ КОМИССИИ ПО РЕАЛИЗАЦИИ (ЕС) 2019/947 от 24 мая 2019 года о правилах и порядке эксплуатации беспилотных летательных аппаратов
11. Циркуляр 328 ИКАО. Беспилотные авиационные системы (БАС)
12. Doc 10019. Руководство по дистанционно пилотируемым авиационным системам (ДПАС)
13. Котельніков Г. Н., Мамлюк О. В., Аеродинаміка літальних апаратів. Підручник. -К.: Вища школа, 2002. – 255 с.
14. Навчальний посібник «Аеродинаміка та динаміка польоту вертольота». Частина І, «Аеродинаміка вертольота» / А. Г. Зінченко, О. О. Бурсала, О. Л. Бурсала та ін.; за заг. ред. А. Г. Зінченка. – Х.: ХНУПС, 2016. – 402 с.: іл.
15. Навчальний посібник «Аеродинаміка та динаміка польоту вертольота». Часть II, «Динаміка польоту вертольота». / А. Г. Зінченко, І. Б. Ковтонюк, 36 В. М. Костенко та ін.; за заг. редакцією В. М. Костенка та І. Б. Ковтонюка. – Х.: ХУПС, 2010. – 272 с.: іл
16. АІР України
17. Аеронавігаційна карта України Масштабу 1: 500000 KYIV (ANC-3)
18. Pilot's Handbook of Aeronautical Knowledge, Chapter 11 "Weather Theory", Chapter 12 "Aviation Weather Services", 2008. - U.S. Department of Transportation Federal Aviation Administration, Flight Standards Service. http://www.faa.gov/library/manuals/aviation/pilot_handbook/
19. Г.Лещенко, Г.Перцель, Е.Иванова Метеорологическое обеспечение полетов, 2003г.- 180 с.

	Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 22.01.01-01-2022
		Стор.21 із 21	

1. Відомості про викладацький склад

№	Прізвище, ім'я та по батькові	Посада, вчене звання
1.	БОГУНЕНКО Микола Миколайович	старший викладач, кафедра АНС
2.	АВЕР'ЯНОВА Юлія Анатоліївна	професор кафедри АНС, д.т.н.
3.	ЛАРІН Віталій Юрійович	професор кафедри АНС, д.т.н.
4.	ОСТРОУМОВ Іван Вікторович	професор кафедри АНС, д.т.н.
5.	ПОГУРЕЛЬСЬКИЙ Олексій Сергійович	доцент кафедри АНС, к.т.н.
6.	МИХАЦЬКИЙ Олексій Юрійович	старший науковий співробітник НДЧ, к.т.н.

Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»

Шифр документа

СМЯ НАУ
НП 22.01.01-01-2022

Стор.22 із 21

**Форми документів
Системи менеджменту якості**

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

Навчальна програма курсів «Викладач (інструктор) з теоретичної підготовки операторів безпілотних повітряних суден спеціального призначення»

Шифр документа

СМЯ НАУ
НП 22.01.01-01-2022

Стор.23 із 21

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				